

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра суспільних дисциплін

07-10-37М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до проходження навчальної музейно-архівної практики
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня за освітньо-професійною програмою 014.03
«Середня освіта (Історія)»
предметної спеціальності «Історія»
денної і заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою
з якості ННІЕМ
Протокол № 5 від 24.01.2025 р.

Рівне – 2025

Методичні вказівки до проходження навчальної музейно-архівної практики для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за світньо-професійною програмою 014.03 «Середня освіта (Історія)» предметної спеціальності «Історія» денної і заочної форми навчання [Електронне видання] / Прищеп О. П. – Рівне : НУВГП, 2025. – 30 с.

Укладач: Прищеп О. П., д.і.н., професор кафедри суспільних дисциплін.

Відповідальний за випуск: Сокаль В. А., к.п.н., доцент, в.о. завідувача кафедри суспільних дисциплін.

Керівник групи забезпечення спеціальності 014.03 «Середня освіта (Історія)»
Прищеп О. П.

© О. П. Прищеп, 2025

© НУВГП, 2025

ЗМІСТ

1. Передмова.
2. Мета навчальної музейно-архівної практики.
3. Зміст практики.
4. Методичні вказівки щодо виконання завдань практики.
5. Звітна документація практики.
6. Список рекомендованої літератури.
7. Інформаційні ресурси.

1. Передмова

Навчальна музейно-архівна практика входить до переліку обов'язкових компонентів Освітньо-професійної програми 014.03 Середня освіта (Історія) (ОК40) і слугує поглибленій підготовці фахівців у галузі знань 01Освіта/Педагогіка, сприяє формуванню професійних компетентностей майбутніх вчителів історії загальної середньої школи.

Проведення навчальної музейно-архівної практики дозволяє здобувачам вищої освіти глибше ознайомитись з діяльністю музейних та архівних закладів як невід'ємної частини духовного життя українського народу, спонукає до збереження історичної пам'яті, сприяє формуванню української національної ідентичності. Отримані при цьому практичні знання сприятимуть підвищенню загального рівня духовної культури здобувачів.

Актуалізує потребу у проведенні практики можливість опанування основами наукової діяльності, розширення джерельної бази наукових досліджень здобувачів. Отримані знання стануть в нагоді майбутнім вчителям історії в організації шкільних музеїв та ширшому залученні учнівського загалу до духовних надбань українського народу крізь призму документальних пам'яток.

2. Мета навчальної музейно-архівної практики.

Метою проведення цього виду практики є формування у здобувачів вищої освіти цілісної уяви про музеєзнавство і архівознавство як спеціальні історичні дисципліни переважно на матеріалах України, а саме:

- розширення, поглиблення і закріплення знань, набутих здобувачами освіти у процесі вивчення навчальної дисципліни «Основи музейно-архівної справи»;
- набуття практичних навичок у оволодінні музейними формами роботи;
- ознайомлення з перспективами використання набутих знань під час проходження практики у загальноосвітніх навчальних закладах;
- формування у здобувачів розуміння значущості інформаційних ресурсів архівних та музейних установ та їх використання у дослідницьких цілях;
- сприяння вихованню у здобувачів традиції відвідування музеїв та роботи в архівах із пізнавальною й науковою ціллю.

Реалізація мети здійснюється шляхом виконання таких завдань:

- ознайомлення із музейною мережею м. Рівного;
- формування уявлення про музей як науково-дослідницьку та культурно-просвітницьку установу;
- набуття практичних навичок в опануванні методикою вивчення (опису) музейних предметів різних типів і видів;
- оволодіння способами сприйняття музейної експозиції та складниками її проектування;
- ознайомлення із формами музейних комунікацій та їх використання з різними категоріями відвідувачів;
- ознайомлення із основними напрямками роботи Державного архіву Рівненської області;
- набуття знань та практичних навичок щодо організації дослідницької роботи з архівними документами.

Навчальна музейно-архівної практика надає здобувачам вищої освіти таких компетентностей:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що потребують інтеграції знань і прийняття рішень у практиці викладання історії і суспільних предметів в навчальних закладах середньої освіти.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК13. Знання про збирання і наукове опрацювання історичних джерел та творчої спадщини видатних діячів різних історичних епох.

ЗК18. Знання та здатність вирішувати складні питання в організації власної справи в межах законодавства України та європейських країн.

ФК5. Знання категоріально-понятійного апарату історичної науки, здатність орієнтуватися у науковій періодизації історії, використовувати її як спосіб пізнання історичного процесу.

ФК11. Здатність до організації навчального процесу відповідно до обов'язкових вимог охорони праці.

ФК13. Оволодіння іноземними мовами у професійній діяльності.

Результатами проведення навчальної практики, які набувають здобувачі вищої освіти є:

ПРН5. Застосовувати знання основ наукових досліджень та цифрових технологій у професійній діяльності з дотриманням академічних вимог до їх оформлення та виконання.

ПРН9. Вміти обробляти, класифікувати й інтерпретувати історичні джерела.

ПРН13. Вміти аналізувати закономірності розвитку культурних процесів та явищ в історії України та світу.

ПРН18. Оцінювати результати власної роботи і нести відповідальність за особистий професійний розвиток.

3. Зміст навчальної музейно-архівної практики.

Під час проведення навчальної музейно-архівної практики здобувачі вищої освіти знайомляться:

- із планами роботи Рівненського обласного краєзнавчого музею;
- організаційною структурою краєзнавчого музею;
- зі специфікою комплектування, систематизацією, збереженням і вивченням музейних фондів та їх складом;
- з експозицією Рівненського обласного краєзнавчого музею та його відділів – Літературного музею Уласа Самчука та Музею бурштину.
- із формами і методами роботи з відвідувачами музеїв.
- із основними напрямками роботи Державного архіву Рівненської області;
- з інформаційним потенціалом документальної архівної бази ДАРО.

Навчальна музейно-архівна проводиться упродовж двох тижнів (90 годин). Основне навантаження (20 годин) складають практичні заняття із фахівцями у галузі музейництва та архівної справи – науковими працівниками Рівненського обласного краєзнавчого музею та спеціалістами Державного архіву Рівненської області. Решта часу (70 годин) відводиться на закріплення набутих знань шляхом безпосереднього консультування із працівниками РОКМ та ДАРО та виконання індивідуальних завдань шляхом самостійного опрацювання рекомендованої літератури.

Базою проходження музейно-архівної практики слугує Рівненський обласний краєзнавчий музей і Державний архів Рівненської області, які мають відповідне наукове і матеріально-технічне забезпечення.

У підпорядкуванні адміністрації РОКМ перебуває низка укомплектованих підрозділів, відповідне фондосховище музейних предметів із налагодженою системою обліку музейних експонатів.

У підпорядкуванні адміністрації ДАРО – окрім фондосховища документальних матеріалів перебуває низка відділів, працівники яких забезпечують збереження документів та займаються їхнім обліком, формуванням Національного архівного фонду, оцифруванням та реставрацією документів.

Музейна практика розпочинається установчою і завершається підсумковою конференцією та проводиться у відповідності до навчальних планів.

Здобувачі під час проходження практики діють у статусі практикантів і знайомляться зі структурою та документацією музею та його відділів; діючими експозиціями та колекціями фондів музею; формами і методами роботи з відвідувачами музеїв; основними напрямками роботи Державного архіву Рівненської області; перспективами використання архівних документів у науково-дослідницьких пошукуваннях.

Керівник практики організовує проходження практики, залучає до практичних занять музейних та архівних працівників. Назагал організовує роботу здобувачів, а також здійснює контроль за їхнім режимом роботи.

Обов'язки практикантів:

- усі етапи проходження практики фіксувати у зошиті-щоденнику (в письмовій чи в електронній формі);
- виконувати завдання керівника практики і працівників Рівненського обласного краєзнавчого музею та Державного архіву Рівненської області;
- дотримуватися режиму роботи музею та архіву;
- дотримуватися техніки безпеки під час проходження практики та безпеки життєдіяльності в умовах воєнного стану;
- дбайливо ставитися до музейних предметів та архівних документів;
- по завершенні практики вчасно здати звітну документацію.

4. Методичні вказівки щодо проведення музейно-архівної практики.

Заняття 1. Ознайомлення з програмою практики та проходженням інструктажу з техніки безпеки.

Практична складова з керівником навчальної практики – 2 год.

Заняття проводить керівник практики, який повідомляє про організаційні моменти її проходження. Ознайомлення зі змістом практики відбувається шляхом обговорення силябусу музейно-архівної практики і методичних рекомендацій щодо її навчальних цілей. Наголошується на потребі фіксувати отриману під час практичних занять інформацію у робочих щоденниках, для

цього мати при собі зошит та засоби для письма (ручку, олівець).

Детально інформується, за якими критеріями буде оцінюватися навчальна музейно-архівна практика. Наголошується на потребі по її завершенні надати на перевірку керівникові щоденник про проходження практики з фіксацією усіх видів робіт, а також письмовий звіт із виконанням усіх практичних завдань індивідуального характеру.

Керівник практики проводить зі здобувачами інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності з реєстрацією у журналі відповідно до розроблених положень. Наголошує на дотриманні правил безпеки під проходження практики в таких установах, як музей і архів, які пов'язані з умовами праці, пожежною безпекою, безпекою життєдіяльності в умовах воєнного стану тощо.

Окремо наголошується на дотриманні правил відвідування музеїв та роботи в архівах, пов'язаних зі збереженням культурних цінностей.

Консультування та самостійна робота – 7 год.

Здобувачі поглиблено опрацьовують силабус практики і методичні рекомендації до її проведення. Знайомляться зі змістом практичних завдань і обмірковують шляхи їх виконання.

Заняття 2. Специфіка діяльності Рівненського обласного краєзнавчого музею.

Практична складова з науковим працівником РОКМ – 2 год.

Заняття проводить провідний працівник РОКМ, який знайомить практикантів з історією будівлі музею – пам'яткою архітектури XIX ст. та історією започаткування музейної справи в Рівному. Аналізує специфіку музеїв

краєзнавчого профілю як комплексних музейних закладів. Знайомить з інформаційним потенціалом сайту РОКМ.

Консультавання та самостійна робота – 7 год.

Шляхом консультавання з працівниками музею практиканти знайомляться з робочими відділами та секторами музею: давньої та нової історії, маркетингу, розвитку та комунікацій, впровадження цифрових технологій, обліку музейних цінностей, етнографії, мистецтва.

Вже на цьому етапі практики здобувачі вищої освіти приступають до виконання індивідуального (практичного) завдання в навчальних цілях.

Зміст індивідуального завдання № 1:

- на сайті РОКМ знайти вкладку «Науковцям», рубрику «Видання музею»;
- ознайомитись із збіркою документів «Рівненська гімназія. 1839-1921. Історія. Спогади. Документи /Упоряд. В. Луць, О. Морозова. Рівне: Дятлик М., 2014. 340 с.»;
- проаналізувати у письмовій формі (до трьох сторінок тексту) фрагмент збірки зі спогадами учнів польського походження про цей навчальний заклад (с. 237-259): вказати авторство; які епізоди шкільного життя вони висвітлювали; подати власну оцінку змісту опублікованих матеріалів.

Заняття 3. Відвідування Літературного музею Уласа Самчука та Музею бурштину.

Практична складова з працівниками музеїв – 2 год.

Заняття проводять наукові працівники музеїв, які акцентують увагу на:

- історії заснування;
- роботі з відвідувачами музейних закладів.

Головна частина заняття відводиться оглядовим екскурсіям по музейних експозиціях.

Консультавання та самостійна робота – 7 год.

Шляхом консультавання з працівниками Літературного музею Уласа Самчука і Музею бурштинину практиканти уточнюють структурні складові оглянутих експозицій і виконують наступне індивідуальне завдання:

Зміст індивідуального завдання № 2:

- в письмовій формі (до трьох сторінок тексту) подати план розміщення структурних тематичних розділів музейних експозицій та їх розкриття музейними предметами.

Заняття 4. Фондова роботи музею.

Практична складова зі співробітником РОКМ – 2 год.

Заняття проводить науковий працівник відділу фондів музею, який знайомить практикантів:

- з науковою організацією фондів;
- зі структурою та складовими елементами фондів;
- з основними напрямками фондової роботи музеїв;
- з проблемами збереження музейних фондів.

До переліку питань, які можуть бути розглянуті, відносяться ще й такі:

- музейні колекції та специфіка їх комплектування у музеях краєзнавчого профілю;
- діджиталізація музейних фондів;
- цифрові колекції музею: стародруки; фотодокументи; іконопис; живопис.

Консультавання та самостійна робота – 7 год.

Під час заняття здобувачі вищої освіти ретельно фіксують нову музезнавчу термінологію, пов'язану із фондовою роботою музеїв.

Зміст індивідуального завдання № 3.

Подати в письмовій формі визначення основних музеєзнавчих термінів, які використовуються у фондовій роботі:

- інвентаризація;
- консервація;
- музейна колекція;
- музейне зібрання;
- музейний каталог;
- музейний предмет;
- обмін предметами музейного фонду;
- пам'ятки;
- постійне/тимчасове зберігання музейних предметів;
- реставрація;
- типовий музейний предмет;
- унікальний музейний предмет;
- фонди музею

Для складання термінологічного словника варто скористатись виданням: Надольська В. В. Історія музейної справи: теорія, події, персоналії. Навч. посіб. Луцьк: ФОП Галяк Ж. В., 2022. 230 с.

Заняття 5. Методика вивчення музейних предметів.

Практична складова зі співробітником РОКМ та керівником практики – 2 год.

Заняття проводиться у відділі фондів музею. Основні питання, які мають бути розглянуті:

- характеристика основних типів музейних предметів;
- основні етапи вивчення музейних предметів: атрибуція; класифікація і систематизація; інтерпретація.
- опис музейних предметів різних типів.

Основні рекомендації щодо методики опису музейних предметів:

Знання про музейний предмет передбачає уявлення про його сутність, функції, місце побутування і місце в матеріальній і духовній культурі суспільства.

Музейні предмети класифікують за основним способом фіксації інформації. Виходячи з цього нараховують 6 типів музейних предметів:

- речові;
- письмові;
- образотворчі;
- кіно (відео);
- фото;
- фонопам'ятки.

Речові пам'ятки. До них належать виготовлені людиною предмети, що мають певну утилітарність. Вони розподіляються на такі види:

- за матеріалом: дерево; скло; кераміка; тканини; шкіра; ріг; кістка; метал; каміння у т.ч. коштовне;
- за функціональним призначенням: зброя; нумізматики; боністика; фалеристика; сфрагістика; геральдика;
- археологічні;
- природничі;
- меморіальні пам'ятки, пов'язані з найважливішими видатними подіями або особистостями.

До *письмових пам'яток* належать предмети, що містять інформацію, зафіксовану за допомогою знаків письма (літер, шифрів та ін. символів). Вони розподіляються на такі види: рукописи; рукописні книги; стародруки; рідкісні видання усіх видів; документи; автографи та ін.)

До *образотворчих пам'яток* належать предмети, що містять інформацію, зафіксовану засобами зримих образів. Це можуть бути:

- твори станкового та монументального живопису;
- скульптура;

- графіка (малюнок, гравюра, плакат);
- твори декоративно-прикладного мистецтва: художнє ткацтво; художнє килимарство; художня вишивка; художня набійка; художнє скло; художній метал; художня порцеляна; художній фаянс; художнє різьблення; декоративний розпис та ін.

До *кіно та відео пам'яток* належать матеріали, що мають художнє, меморіальне або документальне значення; вони фіксують інформацію у вигляді динамічних зображень за допомогою технічних засобів.

До *фотопам'яток* належать предмети, які фіксують інформацію за допомогою фотографічної техніки.

До *фонопам'яток* належать матеріали, які мають художнє, меморіальне або документальне значення, на яких за допомогою спеціальних технічних засобів зафіксована звукова інформація.

Вивчення музейних предметів розпочинається вже в процесі комплектування фондів, а також їх обліку, збереження і використання. Однак вивчення музейних предметів може мати і цілком самостійне значення, коли дослідники звертаються до музейних фондів з метою розширити джерельну базу власного наукового дослідження.

Для практикантів важливо оволодіти навичками визначення музейної цінності предметів.

Основними критеріями цінності музейних пам'яток є:

- походження – визначення ролі і значення пам'яток, їх авторів, фондоутворювачів як джерела інформації, значущості подій, явищ, які знайшли відображення у пам'ятках, їх зв'язок з історичними подіями, певним історичним середовищем, видатними особами, часом і місцем створення, побутуванням і знаходженням.
- зміст – з'ясування значення інформації, що міститься в музейних предметах, виявлення основних ознак, що

визначають назву, авторство, хронологію і географію створення і побутування, меморіальність, повторюваність в інших пам'ятках;

- наукова цінність – значення пам'ятки як джерела історико-культурної, природничо-наукової та будь-якої іншої інформації при вирішенні науково-дослідницьких завдань музею;

- художня цінність – врахування значущості пам'яток, що встановлюється в процесі виявлення їх художніх особливостей, рівня художньої якості (особливостей стилю, композиції, колориту, оригінальності, техніки виготовлення, загальної майстерності виконання).

- зовнішня особливість – урахування оригінальності, наявності чи відсутності написів, підписів, марок, клейм, художніх, палеографічних та інших особливостей пам'яток, їх фізичного стану – ступеня збереження, пошкоджень, втрат.

Варто пам'ятати, що музейний предмет вивчається не лише як джерело знань, але і як культурна цінність і як своєрідне джерело емоцій. Саме тому важливо враховувати і таку властивість музейних предметів як атрактивність (здатність викликати емоції).

Вивчення музейних предметів складається із трьох послідовних етапів:

- атрибуції предметів (тобто, їх визначення);

- класифікації та систематизації;

- інтерпретації (трактування тлумачення, тобто пояснення їхньої суті).

Процес атрибуції, або визначення насамперед переслідує ціль виявити притаманні саме конкретному музейному предмету ознаки – фізичні властивості, функціональне призначення, історію походження і побутування.

Для цього визначається:

- матеріал і спосіб виготовлення предмета: ручний, механічний (фабричний), ковка, чеканка, лиття, живопис, гравюра, літографія, рукопис, друк;
- колір;
- форма;
- розмір;
- вага (насамперед для предметів нумізматичних колекцій і виробів із дорогоцінних металів);
- функціонування (насамперед стосується різних механізмів).

На основі прийнятної музеєм класифікації здійснюється в подальшому систематизація музейних предметів. Цей процес передбачає групування (розкладку) реально існуючих в музейному зібранні предметів за допомогою карток чи сучасних електронних засобів систематизації та збереження наукової інформації.

Відповідно до класифікаційної схеми створюється система каталогів.

Завершальний етап вивчення музейних предметів передбачає критичний аналіз та інтерпретацію (тлумачення) їх як джерел знань та емоцій. Тут важливо поєднати результати атрибуції і систематизації. Це дозволить з'ясувати: оригінальність музейного предмета; його достовірність; об'єктивність закладеної в ньому інформації; атрактивні, експресивні і комунікативні властивості та якості; приналежність до типових чи унікальних предметів; музейну цінність предмету

Консультавання та самостійна робота – 7 год.

Зміст індивідуального завдання № 4.

Здобувачам вищої освіти пропонується описати кілька (не менше трьох) предметів домашнього (сімейного) побутування, які можуть мати музейне значення: нумізматичні предмети; книжку чи офіційний документ; фото.

Заняття 6. Музейна експозиція у практиці музейної справи.

Практична складова зі співробітником РОКМ та керівником практики – 2 год.

Заняття проводить науковий працівник музею в одному з експозиційних залів. На прикладі конкретної тематичної музейної експозиції ведеться обговорення головних етапів наукового проектування експозиції.

Практичне заняття формує погляд на експозицію як основну форму музейної комунікації, освітні та виховні цілі якої здійснюються шляхом демонстрації музейних предметів, організованих, пояснених і розташованих відповідно до концепції музею та сучасних принципів архітектурно-художніх рішень.

Консультавання та самостійна робота – 7 год.

Зміст індивідуального завдання № 5.

Перед здобувачами ставиться кожному індивідуальне завдання оглянути ту чи ту діючу музейну експозицію РОКМ і спробувати проникнути у творчий замисел її авторів.

Насамперед варто з'ясувати, якій тематиці присвячена конкретна експозиція чи виставка. Бажано до цього моменту вже бути підготовленим до сприйняття історичного матеріалу, переглянувши відповідну навчальну і наукову літературу.

Перш ніж розпочати знайомство з експозицією, варто з'ясувати маршрут (послідовність) огляду. Найчастіше експозиційні матеріали розміщують по периметру зали зліва направо.

Уважно оглянувши всю експозицію, потрібно зафіксувати у письмовому вигляді (до трьох сторінок тексту) розширений тематичний структурний план експозиції.

Розширена тематична структура повинна мати вигляд документа, в якому фіксується поділ експозиції на взаємопов'язані частини – розділи, теми, експозиційні комплекси. У ньому перераховується, якими експонатами чи групами експонатів (музейними комплексами) розкрита ця чи та тема.

Заняття 7. Форми музейних комунікацій з відвідувачами.

Практична складова зі співробітником РОКМ – 2 год.

Заняття проводиться у формі бесіди, в ході якої практиканти детальніше знайомляться з головним напрямком роботи з відвідувачами музею – екскурсійною діяльністю та її тематичною спрямованістю.

Практиканти отримують детальну інформацію щодо класифікацій екскурсій, які проводяться в музеях історичного профілю:

- *за місцем проведення і об'єктами показу.* Найбільш поширені екскурсії – в середині музейних приміщень: по експозиції, виставках. Проводяться екскурсії і поза музейним приміщенням по пам'ятках (архітектури, історії і культури, пам'ятних місцях). Практикуються також комплексні екскурсії, які поєднують у різних варіантах усі види екскурсій.

- *за характером тематики.* В музейній практиці існує поділ екскурсій на оглядові і тематичні. Оглядові екскурсії дають загальне уявлення про конкретний музей. Тематичні екскурсії проводяться за темами історичних періодів.

- *за цільовим призначенням* як культурно-освітні та навчальні. Останні пов'язані з навчальними програмами освітніх закладів.

- за складом екскурсійних груп. Групи розрізняються за віком, соціальним, професійним, національним складом, загальноосвітнім рівнем, місцем проживання.

Окрім екскурсій, існують й інші форми культурно-освітньої діяльності:

- *лекція* (головна вимога до музейної лекції – використання музейних предметів). Вони можуть об'єднуватись в цикли, читатися в музеї і поза ним.

- *консультації* – проводяться в експозиції або в наукових відділах музею по конкретному питанню, яке цікавить відвідувача.

- *гурток* – форма роботи з малими групами дітей та підлітків, які об'єднані спільним інтересом і працюють під керівництвом музейного працівника.

- *клуб* – (любителів старожитностей, краєзнавців) – здійснює свою діяльність шляхом самоорганізації.

- *музейні свята* – театралізовані видовища для задоволення потреб відвідувачів у спілкуванні.

Науковий працівник РОКМ детально знайомить практикантів із задумом і реалізацією проведення фольклорно-етнографічного свята «Музейні гостини».

Консультування та самостійна робота – 7 год.

Зміст індивідуального завдання № 6.

На основі опрацювання інформації, розміщеної на сайті РОКМ скласти перелік проведених музеєм заходів (до трьох сторінок тексту), які популяризують культурно-освітні форми діяльності упродовж останнього року діяльності музею та коротко охарактеризувати їхній зміст (відкриття виставок, проведення краєзнавчих конференцій; розроблення нових екскурсій; організація зустрічей із творчими особистостями тощо).

Заняття 8. Документальні колекції Держархіву Рівненської області та способи їх комплектування.

Практична складова зі співробітником ДАРО – 2 год.

Спеціаліст архіву знайомить практикантів з історією заснування та засадами функціонування закладу. Подає розгорнутий аналіз процесу комплектування архівних фондів та їхнього наповнення. Окреслює способи забезпечення збереженості документів. Інформує про науково-довідкову бібліотеку архіву та її наповнення.

Головна увагу приділяється аналізу інформаційного потенціалу документальної бази. Спеціаліст архіву детально знайомить зі способами фіксації документальної інформації. Популяризує онлайн-виставкову діяльність архіву.

Рекламує архівний сайт як ефективний засіб комунікацій із потенційними відвідувачами архіву. Деталізує роботу з оцифрування документів та створення Е-архіву із описами справ і самими архівними справами.

Консультування та самостійна робота – 7 год.

Зміст індивідуального завдання № 6.

Практиканти опрацьовують електронний архів ДАРО і обирають для аналізу одну із оцифрованих архівних справ та складають її короткий опис (до трьох сторінок тексту) за такою схемою:

- вихідні дані (назва справи);
- коротке викладення змісту;
- узагальнення інформації.

Перелік архівних справ для аналізу, виставлених на сайт ДАРО:

Ф. 30. Колекція матеріалів ОУН-УПА, що діяли на території Рівненської області. 1936–1957 рр.:

1. ДАРО. Ф.Р-30. Оп. 2. Спр. 2. Постанова III Надзвичайного Великого збору організації українських націоналістів. 1943 р.
2. ДАРО. Ф. Р-30. Оп. 2. Спр. 3. Постанови Конгресу ОУН. Конспекти-посібники для шкіл-старшин УПА.
3. ДАРО. Ф. Р-30. Оп. 2. Спр. 4. Запитання і відповіді, що розкривають сутність українського націоналізму.
4. ДАРО. Ф. Р-30. Оп. 2. Спр. 6. Матеріали по програмі вишколу підстаршин і старшин УПА (конспекти лекцій, методичні поради, та ін.).
5. ДАРО. Ф. Р-30. Оп. 2. Спр. 7. Матеріали до святкування річниці проголошення УНР – самостійної і незалежної держави. IV Універсал УНР.
6. ДАРО. Ф. Р-30. Оп. 2. Спр. 9. Матеріали про організацію та методику навчання і виховання в УПА (лекції, вишкільно-виховні інструкції, методичні поради).
7. ДАРО. Ф. Р-30. Оп. 2. Спр. 12. Документи «10 заповідей українця-націоналіста. 12 прикмет характеру українського націоналіста. 44 правила життя».

Заняття 9. Організація роботи з архівними документами та електронним архівом ДАРО.

Практична складова зі співробітником ДАРО – 2 год.

Під час заняття спеціаліст ДАРО знайомить практикантів:

- з правилами користування документами Національного архівного фонду України;
- реалізацією доступу до публічної інформації;
- специфікою роботи читальних залів ДАРО.
- як організувати роботу з архівними путівниками та каталогами (у паперовому і цифровому форматі).

Консультавання та самостійна робота – 7 год.

Зміст індивідуального завдання № 7.

Скласти відгук (до двох сторінок тексту) про проєкт ДАРО «Віртуальне Рівне. Подорож у часі Центральною вулицею» у рамках програми «Культурна спадщина Українського культурного фонду», виставлений на огляд на сайті ДАРО.

Заняття 10. Підведення підсумків навчальної музейно-архівної практики.

Практична складова з керівником практики – 2 год.

Практиканти звітуються про проходження практики на основі оформлених щоденників практики та підготовленого звіту із виконаними індивідуальними завданнями.

Правильно та своєчасно оформлений звіт про проходження практики разом із фіксацією в щоденнику інформації про проведену роботу є підставою для його захисту та складання заліку з практики.

Критерії оцінювання практики:

•Здобувач вищої освіти повністю виконав програму практики, звіт за структурою, обсягом і змістом відповідає вимогам програми практики. Основні положення звіту глибоко обґрунтовані, логічні. Висока старанність у виконанні, бездоганне зовнішнє оформлення, своєчасне подання.

Захист звіту впевнений та аргументований.

Оціночні бали 90-100.

•Здобувач вищої освіти повністю виконав програму практики, звіт за структурою, обсягом і змістом відповідає вимогам програми практики. Основні положення звіту достатньо обґрунтовані, незначне порушення

послідовності. Достатня старанність у виконанні, добре зовнішнє оформлення, своєчасне подання.

Захист звіту аргументований, але з деякими неточностями у другорядному матеріалі.

Оціночні бали 82-89.

•Здобувач вищої освіти повністю виконав програму практики, звіт за структурою, обсягом і змістом відповідає вимогам програми практики, але має деякі неточності. Основні положення звіту обґрунтовані, незначне порушення послідовності. Достатня старанність у виконанні, добре зовнішнє оформлення, своєчасне подання.

Захист звіту аргументований, але з деякими неточностями, які здобувач вищої освіти сам виправляє.

Оціночні бали 74-81.

•Здобувач вищої освіти повністю виконав програму практики, звіт відповідає вимогам програми практики, але має неточності за структурою і змістом. Основні положення звіту недостатньо обґрунтовані з порушенням послідовності. Посередня старанність у виконанні, зовнішнє оформлення задовільне. Незначне порушення термінів подання.

Захист звіту з незначними помилками, які здобувач вищої освіти сам виправляє з допомогою викладача.

Оціночні бали 64-73.

•Здобувач вищої освіти повністю виконав програму практики, звіт відповідає вимогам програми практики, але має неточності за структурою і змістом. Основні положення звіту недостатньо обґрунтовані з порушенням послідовності. Посередня старанність у виконанні,

зовнішнє оформлення задовільне. Порушення термінів подання.

Захист звіту із значними помилками, які здобувач вищої освіти сам виправляє з допомогою викладача.

Оціночні бали 60-63.

•Здобувач вищої освіти виконав програму практики (більше 50%), звіт відповідає вимогам програми практики, але має значні неточності за структурою і змістом. Основні положення звіту недостатньо обґрунтовані з порушенням послідовності. Посередня старанність у виконанні, зовнішнє оформлення задовільне. Порушення термінів подання.

Захист звіту з великими помилками і прогалинами, які здобувач вищої освіти не може виправити.

Оціночні бали 36-59. З можливістю повторного складання.

•Здобувач вищої освіти частково виконав програму практики (менше 50%) і представив звіт поганого зовнішнього оформлення. Порушення термінів подання.

Захист звіту з великими помилками і прогалинами, які здобувач вищої освіти не може виправити.

Оціночні бали 1-35. З обов'язковим повторним проходженням практики.

5. Звітна документація практики.

1. Основним видом документації про проходження навчальної музейно-архівної практики є **щоденник**. Цей документ є суто індивідуальним. У ньому лаконічно й водночас аргументовано подаються записи практичних занять та консультацій з музейними та архівними

працівниками щодо організації музейної та архівної роботи, робляться висновки про практичне втілення основ музейно-архівної справи в діяльності РОКМ і ДАРО.

Щоденники практиканти здають на кафедру суспільних дисциплін, а результати його ведення враховуються керівником практики в загальному контролі знань щодо її проходження.

Звіт про проходження практики включає в себе перелік усіх виконаних завдань та самі індивідуальні завдання по конкретних темах музейно-архівної справи.

6. Список рекомендованої літератури

Основна література

1. Архівознавство: підручник для студентів іст. ф-тів вищ. навч. закладів України / За заг. ред. Я.С. Калакури та І.Б. Матяш. Київ: Видавн. дім «КМ Академія», 2002. 356 с.
2. Гайдай О.М. Музеєзнавство : навч. посібник. Миколаїв: Вид-во Чорноморського національного університету імені Петра Могили, 2021. 212 с.
3. Маньковська Р. Музеї України в суспільно-історичних викликах ХХ – початку ХХІ століть. Львів: Простір-М, 2016. 408 с.
4. Матяш І.Б. Архівознавство: методологічні засади та історія розвитку / НАН України. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського. Київ: ВД «КМ Академія», 2012. 515 с.
5. Надольська В. В. Історія музейної справи: теорія, події, персоналії. Навч. посіб. Луцьк: ФОП Гадяк Ж. В., 2022. 230 с.

6. Палієнко М. Українські архіви, війна та збереження національної ідентичності. *Архіви України*. 2022. № 1 (330). С. 12–38.
7. Про затвердження Положення про Державну архівну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 р. № 870. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/870-2015-%D0%BF#Text>
8. Про музеї та музейну справу. Закон України від 29 червня 1995 р. *Культурна спадщина України. Правові засади збереження, відтворення та охорони культурно-історичного середовища*. Збірник офіційних документів. Київ: Істина, 2002. С. 49–58.
9. Про Національний архівний фонд і архівні установи. Закон України від 24 грудня 1993 р. *Культурна спадщина України. Правові засади збереження, відтворення та охорони культурно-історичного середовища*: Збірник офіційних документів Київ: Істина, 2002. С. 59–71.
10. Про охорону культурної спадщини. Закон України від 8 червня 2000 р. *Культурна спадщина України. Правові засади збереження, відтворення та охорони культурно-історичного середовища*. Збірник офіційних документів. Київ: Істина, 2002. С. 16–38.
11. Положення про Музейний фонд України. Затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 20 липня 2000 р. *Культурна спадщина України. Правові засади збереження, відтворення та охорони культурно-історичного середовища*. Збірник офіційних документів. Київ: Істина, 2002. С. 117–121.
12. Терський С., Савченко О. Історія музейної справи та охорони культурної спадщини в Україні: Навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. 260 с.

Допоміжна література

13. Коржик Н. Цифрові архіви України: стан, проблеми, перспективи. *Вісник книжкової палати*. 2022. № 4. С. 35–39.
14. Кобут С.Й., Соловка Л.М. Організація пошукової і дослідницької роботи в архівах на прикладі Державного архіву Івано-Франківської області: наук.-метод. посібник, Івано-Франківськ, 2015. 212 с.
15. Музейна педагогіка в науковій освіті: збірник тез доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції, м Київ, 1–2 грудня 2022 р. / за наук. ред. С.О. Довгого. Київ: Національний центр «Мала академія наук України», 2022. 430 с.
16. Прищепя О.П. Документообіг Подільського губернського у справах про товариства присутствія про участь громадських організацій у культурному житті міських поселень Подільської губернії на початку ХХ ст. (за матеріалами Держархіву Хмельницької області). *Сучасні засоби збереження документів та нові методологічні підходи до наукових досліджень і застосування документів Національного архівного фонду України*: Наук. зб. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський нац. ун-тет імені Івана Огієнка, 2012. С. 99–105.
17. Прищепя О.П. Документальні фонди середніх навчальних закладів Волинської губернії у Державному архіві Рівненської області. *Архіви України*. 2012. № 2. С. 149–164. (у співавторстві з Леоною Л. А.).
18. Прищепя О. Музейні осередки в культурному ландшафті повітових міст Правобережної України (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.). *Наукові записки Рівненського обласного краєзнавчого музею*. Зб. наук. праць. Випуск ХІV. Матеріали наук. конф.,

присвяченої 120-річчю музейної справи на Рівненщині. Рівне: Дятлик М., 2016. С. 9–12.

19. Прищепа О. Музей у культурному житті Рівного початку ХХ ст. *Краєзнавство та музейна справа в Україні* [Матеріали Всеукр. наук.-краєзн. конф., присвяч. 145-річчю засн. Житомир. обл. краєзн. музею (27–29 жовтня 2010 року, м. Житомир)] / голов. ред. М. Ю. Костриця. Житомир: М. Косенко, 2010. С. 24–27.

20. Шкільні музеї в Україні в першій половині ХХ століття / Педагогічний музей України; В.О. Гайдай, О.П. Міхно; наук. консультант О.В. Сухомлинська. Вінниця: Видавець ФОП Кушнір Ю.В., 2020. 208 с.

21. Хрестоматія з архівознавства: навч. посібн. для студ. іст. спец. вищ. навч. закладів / Держкомархів; Наук. ред. І.Б. Матяш; Упоряд: Г.В. Боряк, І.Б. Матяш, Р.Я. Пиріг. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2003. 408 с.

7. Інформаційні ресурси.

1. Державна архівна служба України. Офіційний вебпортал органу виконавчої влади. URL: <https://archives.gov.ua/ua/>
2. Державний архів Рівненської області. URL: <https://rv.archives.gov.ua>
3. Інститут історії України НАН України. URL: <http://history.org.ua>
4. Міністерство культури та стратегічних комунікацій. URL: <https://mcsc.gov.ua/>
5. Музейний портал. URL: <https://museum-portal.com/ua>
6. Музейний простір України: портал музейних ресурсів. URL: <http://prostir.museum.ua>
7. Наукова бібліотека НУВГП. URL: <https://lib.nuwm.edu.ua/>

8. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського.
URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
9. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека.
URL: <https://libr.rv.ua/#gsc.tab=0>
10. Рівненський обласний краєзнавчий музей. URL:
<https://museum.rv.gov.ua/>